

## **Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania ocen klasyfikacyjnych ( śródrocznych i rocznych) ucznia klasy V**

### **WYMAGANIA, KTÓRE TRZEBA SPEŁNIĆ, ABY UZYSKAĆ POSZCZEGÓLNE OCENY:**

- **celującą** otrzymuje uczeń, który opanował wiedzę i umiejętności wykraczające poza program nauczania języka polskiego w danej klasie, samodzielnie i twórczo posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami, bierze udział i osiąga sukcesy w olimpiadach i konkursach, jest aktywny, chętnie podejmuje się wykonywania prac nadobowiązkowych;
- **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności objętych programem nauczania oraz poprawnie i samodzielnie stosuje wiedzę i umiejętności w rozwiązywaniu problemów;
- **dobrą** otrzymuje uczeń, który opanował wiedzę i umiejętności określone podstawą programową oraz poprawnie i samodzielnie stosuje wiedzę i umiejętności w rozwiązywaniu typowych problemów;
- **dostateczną** otrzymuje uczeń, który opanował w pełni wiedzę i umiejętności określone podstawą programową oraz wykonuje typowe zadania o średnim stopniu trudności;
- **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, mający braki w wiedzy programowej, lecz wykazujący duże chęci do współpracy i odpowiednio motywowany jest w stanie (z pomocą nauczyciela) rozwiązać proste zadania o niewielkim stopniu trudności. Jest obecny na lekcjach i wykonuje zadania domowe oraz ćwiczenia na lekcji ;
- **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiedzy objętej podstawą programową, nie jest w stanie wykonać (nawet przy pomocy nauczyciela) zadań o elementarnym stopniu trudności, a braki te uniemożliwiają mu dalsze zdobywanie wiedzy.

**Ocenę celującą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:

I. ODBIÓR WYPOWIEDZI I WYKORZYSTYWANIE ZAWARTYCH W NICH INFORMACJI

**SŁUCHANIE** • w rozmowie i innych sytuacjach komunikacyjnych celowo odwołuje się do wypowiedzi innych osób • dokonuje selekcji informacji w celu wykorzystania ich w sytuacjach nietypowych • dostrzega zależność między przerośnym znaczeniem a intencją nadawcy wypowiedzi w tekstach poetyckich i reklamowych, wskazuje elementy o charakterze perswazyjnym

**CZYTANIE** • czyta ze zrozumieniem na poziomie krytycznym teksty spoza listy lektur • interpretuje utwory poetyckie i prozatorskie

**DOCIERANIE DO INFORMACJI** • wybiera i wykorzystuje informacje z różnych źródeł (np. czasopism, stron internetowych) we własnych wypowiedziach o charakterze informacyjnym lub oceniającym

II. ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW KULTURY

• porównuje funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich i poetyckich • wskazuje elementy baśni, legendy, bajki, mitu w innych tekstach kultury oraz odnajduje i omawia nawiązania do tego typu utworów we współczesnych tekstach kultury, np. opowiadaniach, reklamach, oraz w języku, np. we frazeologii • odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych i opisuje otaczającą ich rzeczywistość • dostrzega zależność między przerośnym znaczeniem a intencją nadawcy wypowiedzi w tekstach poetyckich i reklamowych, wskazuje elementy o charakterze perswazyjnym

III. TWORZENIE WYPOWIEDZI MÓWIENIE

• przedstawia własne stanowisko w związku ze sposobem rozwiązania problemu, wykonania zadania, formułuje twórcze uwagi • podejmuje rozmowę na temat przeczytanej lektury dzieła także spoza kanonu lektur przewidzianych programem nauczania w klasie piątej; omawia je w odniesieniu do innych dzieł także spoza kanonu lektur • interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych **PISANIE** • tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym ujęciem tematu, pomysłową formą, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych • wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi • świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki

**Ocenę bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:

I. ODBIÓR WYPOWIEDZI I WYKORZYSTYWANIE ZAWARTYCH W NICH INFORMACJI

**SŁUCHANIE** • przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi, potrafi ustosunkować się do wypowiedzi innych oraz nawiązać do nich podczas własnej wypowiedzi • uzasadnia swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu • nazywa intencje nadawcy komunikatu, dostrzega zależność między przerośnym znaczeniem a intencją nadawcy wypowiedzi, w sytuacjach typowych odróżnia fakty od opinii

**CZYTANIE** • wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi np. opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistą • oddziela informacje ważne od drugorzędnych i wykorzystuje je w odczytaniu znaczeń dosłownych i przerośnych • wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce • nazywa intencje nadawcy komunikatu, dostrzega zależność między przerośnym znaczeniem a intencją nadawcy wypowiedzi • nazywa osobę mówiącą w tekście w zależności od rodzaju utworu (podmiot liryczny, narrator) • w sytuacjach typowych odróżnia fakty od opinii • wskazuje typowe elementy stylistyczne i graficzne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, zawiadomieniach, instrukcjach, przepisach • dostrzega relacje między takimi elementami konstrukcji, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity •

głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać sens odczytywanego tekstu • interpretuje głosowo wybrane fragmenty prozy • rozumie funkcje użytych w tekście zdań pojedynczych rozwiniętych i nierozwiniętych, pojedynczych i złożonych, równoważników zdań • rozumie funkcję użytych form przypadków, liczb, osób, czasów w tekstach literackich, użytkowych, reklamowych • wykorzystuje wiedzę o języku podczas analizy różnych tekstów kultury

DOCIERANIE DO INFORMACJI • w zależności od celu poszukiwań świadomie wybiera odpowiedni słownik (słownik ortograficzny, słownik wyrazów bliskoznacznych, słownik języka polskiego, słownik wyrazów obcych, słownik frazeologiczny) • konfrontuje ze sobą informacje zgromadzone na podstawie różnych źródeł

## II. ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW KULTURY

• konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z innymi odbiorcami • charakteryzuje osobę mówiącą na podstawie jej wypowiedzi • objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim oraz środków stylistycznych w utworze poetyckim (w tym rozróżnia ożywienie i uosobienie jako rodzaje przenośni) • omawia funkcje elementów realistycznych i fantastycznych w: baśniach, legendach, mitach, bajkach, opowiadaniu, powieści • wykorzystuje wiedzę na temat wersu, zwrotki, rymu, rytmu, refrenu do interpretacji utworu • nazywa elementy świata przedstawionego w utworze dramatycznym • rozumie powiązania między częściami utworu dramatycznego (akt, scena) • dostrzega zależność między rodzajem i funkcją komunikatu a jego odbiorcą (programy edukacyjne, rozrywkowe, informacyjne, reklamy) • wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych programy informacyjne, rozrywkowe, reklamy; dostrzega różnice między celem tych programów • charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, wierność – zdrada; konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami

## II. TWORZENIE WYPOWIEDZI

MÓWIENIE • tworzy wypowiedź zróżnicowaną stylistycznie w zależności od intencji nadawcy, sytuacji komunikacyjnej i rodzaju adresata • tworzy wypowiedź zróżnicowaną ze względu na funkcję komunikatu (ekspresywna, impresywna, poetycka) • uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, cytuje, stosuje się do reguł grzecznościowych • rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego • zadaje pytania alternatywne (przedstawia rozmówcy dwie możliwości rozwiązania problemu) • udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym • w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy i przysłowia związane z omawianą tematyką • posługuje się przysłowiami i powiedzeniami regionalnymi • poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasach przeszłym i przyszłym • w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła • interpretuje przenośne treści utworów poetyckich przewidzianych w programie nauczania • zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu • wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi • wykorzystuje wiedzę o częściach mowy podczas tworzenia własnej wypowiedzi • dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji i języka

PISANIE • potrafi zastosować reguły ortograficzne w sytuacjach nietypowych (np. wykorzystać wiedzę o wyrazach pochodnych i rodzinie wyrazów, pisowni nie w przeciwstawieniach) • przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, a także zdania w równoważniki zdań i odwrotnie – odpowiednio do przyjętego celu • wprowadza i przekształca różne typy wypowiedzi w zależności od celu i intencji wypowiedzi (zdania pojedyncze i złożone, równoważniki zdań) • komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o

przejrzystej, logicznej kompozycji • uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury • udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym • w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy i przysłowia związane z omawianą tematyką • komponuje i przekształca plan wypowiedzi • pisze opowiadanie twórcze, list z perspektywy bohatera, baśń, sprawozdanie • świadomie wprowadza dialog, słownictwo opisujące przeżycia bohaterów jako element ożywiający akcję • tworzy folder, charakterystykę, komiks • w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła • sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa (dba o poprawność słownikową tworzonych wypowiedzi, odpowiednio dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wzbogacając tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej), składni (tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi, stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej, dba o poprawną interpunkcję wypowiedzeń złożonych, wydziela przecinkiem lub wpisuje w nawias wypowiedzenia wtrącone), fleksji ( w wypowiedziach stosuje w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy przewidziane w programie nauczania, w tym poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasach przeszłym i przyszłym), fonetyki (biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów) • dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu

**Ocenę dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

#### I. ODBIÓR WYPOWIEDZI I WYKORZYSTYWANIE ZAWARTYCH W NICH INFORMACJI

**SŁUCHANIE** • koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych wypowiedzi innych oraz odtwarzanych utworów • w typowych sytuacjach komunikacyjnych cytuje wypowiedzi innych, wyraża swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu • odróżnia informacje ważne od mniej ważnych • właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu (również te niewyrażone wprost) • na podstawie słuchanego tekstu tworzy notatkę, pisze krótkie streszczenie • odróżnia wypowiedzi literackie od informacyjnych i reklamowych • dostrzega zależność między przenośnym znaczeniem a intencją nadawcy • odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich (omawia przesłanie baśni, objaśnia moral bajki, wyjaśnia metaforyczny charakter mitu) • rozumie mechanizmy oddziaływania reklam na odbiorców • na podstawie intonacji odróżnia zdania neutralne od wykrzyknikowych

**CZYTANIE** • wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio • rozumie funkcję akapitu i cytatu w wypowiedzi • objaśnia przenośne znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi • odróżnia teksty literackie od informacyjnych i reklamowych • dostrzega zależność między przenośnym znaczeniem a intencją nadawcy • wskazuje typowe elementy konstrukcyjne w zaproszeniach, życzeniach, gratulacjach, ogłoszeniach, zawiadomieniach, instrukcjach, przepisach • głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji i intonacji, wprowadza pauzę • wskazuje różnice między rzeczownikami, czasownikami, przymiotnikami, liczebnikami, zaimkami, przymiokami i spójnikami • rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, pojedyncze i złożone (współrzędnie i podrzędnie) • rozpoznaje równoważnik zdania • wydziela w zdaniu grupę podmiotu i orzeczenia • rozpoznaje zdania bezpodmiotowe • ustala stosunki nadrzędno-podrzędne i współrzędne z zdaniem pojedynczym • rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, rodzajów; odróżnia formy osobowe czasowników od nieosobowych (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to) • odróżnia wyrazy gwarowe od potocznych

DOCIERANIE DO INFORMACJI • wie, jakiego typu informacje zawierają słownik ortograficzny, słownik wyrazów bliskoznacznych, słownik języka polskiego, słownik wyrazów obcych, słownik frazeologiczny i umiejętnie je stosuje • wybiera informacje niewyrażone wprost z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych

## II. ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW KULTURY

- uzasadnia swoje reakcje czytelnicze
- porównuje swoje wrażenia związane z odbiorem innych tekstów kultury
- analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia, wątek
- rozpoznaje typowe elementy fikcji, charakterystyczne dla poznanych gatunków
- omawia zależność osoby mówiącej (narratora, podmiotu lirycznego) i świata ukazanego w utworze
- posługuje się pojęciami: akcja, fabuła, związek przyczynowo skutkowy
- omawia powiązania między częściami tekstu (rozdział, podrozdział) w dłuższym utworze prozatorskim, np. w opowiadaniu, powieści
- identyfikuje baśń, legendę, mit, bajkę, komiks, opowiadanie, powieść, fraszkę, wiersz, przysłowie
- omawia akcje w utworze dramatycznym
- rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu, rytmu oraz objaśnia znaczenie i funkcję środków poetyckich, takich jak: przenośnia, porównanie, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, ożywienie
- dostrzega zależność między zastosowanymi w utworze środkami stylistycznymi a treścią
- rozumie funkcję akapitu jako logicznie wyodrębnionej całości w tekście
- wyodrębnia elementy dzieła filmowego, zna główne etapy powstawania filmu i przedstawienia, rozumie pojęcie adaptacji
- określa zadania twórców dzieła filmowego – aktora, reżysera, scenarzysty
- określa zadania twórców dzieła teatralnego – aktora, reżysera, dekoratora, suflera
- posługuje się pojęciami z zakresu sztuki filmowej, np. kadr, scena, plan
- posługuje się pojęciami związanymi z przedstawieniem teatralnym i sztuką teatralną
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, wierność – zdrada
- konfrontuje sytuację bohaterów z własnym doświadczeniem
- odczytuje przesłanie utworu

## III. TWORZENIE WYPOWIEDZI

MÓWIENIE • dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej, takiej jak: podziękowanie, przemówienie, wystąpienie

- przedstawia własne zdanie w rozmowie
- przestrzega zasad kulturalnej rozmowy
- dyskutuje na wybrany temat
- świadomie dobiera wypowiedzenia, by osiągnąć zamierzony cel (np. zachęcić, przekonać, przestrzec)
- tworzy spójne, logiczne wypowiedzi
- świadomie dobiera intonację zdaniową
- udziela odpowiedzi w formie krótkiej wypowiedzi
- uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami; łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe w zdaniu
- wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń
- wyjaśnia motywy postępowania postaci
- gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw
- wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki i wyrażenia przyimkowe
- w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, obraz, ilustrację, plakat, fotografię, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć (np. epitety, porównania, zdrobnienia, poprawnie używa odpowiedniego stopnia przymiotnika i przysłówka)
- objaśnia znaczenia dosłowne i metaforyczne wyrazów
- odróżnia wyrazy pokrewne od synonimów
- umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa (wzbogaca tworzony tekst wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi), składni (stosuje różnorodne typy zdań:

pojedyncze i złożone; stosuje odpowiedni szyk wyrazów w zdaniu; celowo używa różnych typów wypowiedzi: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej; stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji), fleksji (używa odmiennej części mowy w poprawnych formach), wygłasza tekst poetycki z pamięci, posługując się pauzą, barwą głosu; zwraca uwagę na ważne treści tekstu • stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzi PISANIE • stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji, poprawnie używa i zapisuje formy nieosobowe czasownika • w kilkudziesięciu wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji • w tekstach świadomie stosuje wyrazy bliskoznaczne, zastępuje powtarzające się w tekście wyrazy odpowiednimi zaimkami • w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw • układa życzenia, gratulacje, zapisuje przepis, instrukcję, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie • stosuje akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi • pisze logiczne i uporządkowane pod względem chronologicznym opowiadanie, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń (pamiętnik, dziennik) • zapisuje dialog w opowiadaniu • w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, fotografię, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć (np. epitety, porównania, zdrobnienia) • opisując obraz, rzeźbę, ilustrację, plakat, fotografię; stosuje podstawowe słownictwo charakterystyczne dla danej dziedziny sztuki • dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia

**Ocenę dostateczną** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:

#### I. ODBIÓR WYPOWIEDZI I WYKORZYSTYWANIE ZAWARTYCH W NICH INFORMACJI

**SŁUCHANIE** • słucha innych, uczestniczy w rozmowie oraz innych sytuacjach komunikacyjnych (zadaje pytania, odpowiada, instruuje, gratuluje, zaprasza, przeprosza) • wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu • tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkudziesięciu wypowiedzi, planu • określa temat utworu, powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii, zauważa metaforyczny charakter baśni, legendy, bajki, mitu • rozpoznaje proste intencje niewyrażone wprost • rozpoznaje typowe wypowiedzi informacyjne i literackie • na podstawie intonacji odróżnia wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające

**CZYTANIE** • identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi • określa temat i główną myśl tekstu • oddziela informacje ważne od drugorzędnych • wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu • wskazuje cytaty • wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi • rozpoznaje cechy zaproszenia, życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu • określa temat utworu, powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii, zauważa metaforyczny charakter baśni, legendy, bajki, mitu, wskazuje morał wyrażony wprost • rozpoznaje typowe wypowiedzi informacyjne, literackie, reklamowe • rozumie funkcję znaków interpunkcyjnych (kropki, przecinka, znaku zapytania, wykrzyknika), akapitów i marginesów w tekście prozatorskim, wskazuje cudzysłów • wskazuje wersy, strofy, rymy w tekstach poetyckich • poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów • odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych • rozpoznaje w wypowiedziach liczebnik, zaimek, przymek, spójnik • rozpoznaje podstawowe funkcje składniowe wyrazów użytych

w wypowiedziach (orzeczenie, podmiot) • odróżnia zdanie pojedyncze od zdania złożonego, zdanie pojedyncze rozwinięte od zdania nierozwiniętego • rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, rodzajów gramatycznych (rzeczownik, przymiotnik), osób, czasów i rodzajów gramatycznych (czasownik), określa stopień przymiotnika i przysłówka • posługuje się alfabetem, uwzględnia różnice między zapisem a wymową samogłosek nosowych, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, oznacza miękkość głosek

DOCIERANIE DO INFORMACJI • wybiera odpowiednie informacje ze słownika ortograficznego, słownika wyrazów bliskoznacznych, szkolnego słownika języka polskiego • korzysta z encyklopedii, czasopisma, stron internetowych

## II. ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW KULTURY

• nazywa swoje reakcje czytelnicze • dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe • nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia, wątki • wskazuje elementy akcji • wskazuje w utworze cechy baśni, legendy, bajki • rozumie, czym jest mit • wie, czym jest: wers, zwrotka, rym, rytm, refren • wskazuje w tekście porównanie, przenośnię, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy • wyodrębnia film spośród innych dziedzin sztuki • zna pojęcia: gra aktorska, dekoracja, kostiumy, rekwizyty, inscenizacja, scena, widownia, kurtyna, kulisy, próba, program teatralny, afisz • przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość • odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym) • odczytuje morał baśni, bajek, zauważa metaforyczny charakter mitu

## III. TWORZENIE WYPOWIEDZI

MÓWIENIE • świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej • dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzi prostych i rozwiniętych, stosuje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące • formułuje pytania zamknięte i otwarte • udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych • wypowiada się w kilku logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą • stosuje zwroty grzecznościowe i odpowiednie konstrukcje składniowe (np. tryb przypuszczający) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem • składa życzenia, gratulacje, instruuje • wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne • w kilku zdaniach opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni (używa przysłówków i wyrażenia przymikowych) • dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne • recytuje utwór poetycki, odwołując się do ogólnego nastroju i sensu • stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych • posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem)

PISANIE • stosuje podstawowe zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji • odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą • poprawnie zapisuje nie z różnymi częściami mowy • poprawnie zapisuje wyrażenia przymikowe • poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki • konstruuje i zapisuje kilkuzdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym • używa wypowiedzi pojedynczych i złożonych, stosuje przecinki • w zależności do adresata i sytuacji świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące • samodzielnie zapisuje krótki dialog • dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) • buduje ramowy i próbuje budować szczegółowy plan wypowiedzi • układa opowiadanie odtwórcze z dialogiem oraz z elementami opisu, krótką relacją, zaproszeniem, ogłoszeniem, pamiętnikiem i dziennikiem pisany z perspektywy bohatera i własnej • redaguje notatkę w formie prostego schematu, tabeli, planu • zapisuje instrukcję z

uwzględnieniem sformułowań wskazujących na kolejność wykonywanych czynności • tworzy kilkuzdaniowy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, obrazu, ilustracji, plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni (używa przysłówków i wyrażen przymikowych) • w liście prywatnym i oficjalnym, dialogu, zaproszeniu i ogłoszeniu stosuje odpowiedni układ graficzny • stosuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa (wykorzystuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonym tekście), składni (konstruuje zdania pojedyncze proste i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone, używa różnych typów wypowiedzi: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych; łączy wypowiedzenia składowe za pomocą spójnika w wypowiedzenia złożone), fleksji (używa poprawnych form gramatycznych czasowników, rzeczowników, przymiotników; poprawnie zapisuje formy bezokoliczników oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego czasowników w czasie przyszłym i przeszłym) • stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu

**Ocenę dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

## I. ODBIÓR WYPOWIEDZI I WYKORZYSTYWANIE ZAWARTYCH W NICH INFORMACJI

### SŁUCHANIE

• skupia uwagę na prostych wypowiedziach innych osób • reaguje na wypowiedzi innych werbalnie i niewerbalnie (mimiką, gestem, postawą) • rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów • identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji \* rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, zaproszenie, gratulacje, życzenia, przeprosiny, instrukcję • wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym niedługim tekście, zwłaszcza w jego warstwie dosłownej, i uzupełnia różne typy notatek graficznych o te informacje • rozumie ogólny sens słuchanych utworów • rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów • dostrzega etyczny wymiar języka (prawdę, kłamstwo, przemilczanie informacji, brutalizację wypowiedzi)

**CZYTANIE** • identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji (autor, narrator, czytelnik, słuchacz) • rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, zaproszenie, gratulacje, życzenia, przeprosiny, instrukcję, ogłoszenie • wskazuje najważniejsze informacje w przeczytanym tekście, zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost, i uzupełnia na podstawie czytanego tekstu różne typy notatek graficznych o te informacje • wskazuje części składowe wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie) • rozumie dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi • rozumie ogólny sens czytanych utworów • określa nastrój wypowiedzi • stara się czytać teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, wyróżnia pauzą koniec wypowiedzenia • rozpoznaje w wypowiedziach podstawowe części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki) • rozpoznaje zdanie pojedyncze i zdanie złożone

**DOCIERANIE DO INFORMACJI** • sprawdza pisownię wyrazów w słowniku ortograficznym • wyszukuje synonimy w słowniku wyrazów bliskoznacznych • wybiera proste informacje z hasła encyklopedycznego, czasopisma, podanej strony internetowej

## II. ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW KULTURY

• mówi o swoich reakcjach czytelnicznych • wyraża swój stosunek do postaci • odróżnia fikcję od rzeczywistości • odróżnia elementy fantastyczne od realistycznych • odróżnia autora od osoby mówiącej w tekście literackim • określa najważniejsze elementy świata przedstawionego w utworze



epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia, omawia akcję • zna cechy baśni, legendy, bajki, wie, co to jest mit • rozpoznaje wers, strofę, rym, refren • rozpoznaje przenośnię, porównane, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy • wyodrębnia film i spektakl teatralny spośród innych przekazów i tekstów kultury oraz potrafi nazwać ich tworzywo (ruchome obrazy, warstwa dźwiękowa)

### III. TWORZENIE WYPOWIEDZI

**MÓWIENIE** • nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem • formułuje proste pytania i udziela prostych odpowiedzi pod względem konstrukcyjnym • wypowiada komunikaty zawierające proste informacje • wyraża wprost swoje intencje • odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej i potrafi odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej skierować prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie, zaproszenie, instrukcję, gratulacje, życzenia • stosuje podstawowe zwroty grzecznościowe podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem • mówi na temat, opowiada o obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu • za pomocą prostych zdań opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę • za pomocą prostych zdań opisuje obraz, ilustrację, plakat • wygłasza tekst utworu z pamięci

**PISANIE** • stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu • zna podstawowe zasady dotyczące pisowni wielką literą oraz pisowni ó – u, rz – ż, ch – h • tworzy proste wypowiedzi oraz notatki na podany temat • uzupełnia prosty schemat, tabelę • zna podstawowe zasady układu graficznego listu prywatnego i oficjalnego, dialogu, zaproszenia, ogłoszenia, planu ramowego wypowiedzi i z pomocą nauczyciela zapisuje list, dialog, układu plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi, redaguje zaproszenie, ogłoszenie, instrukcję, pamiętnik i dziennik pisany z perspektywy bohatera i własnej • zapisuje kilkuzdaniowe opowiadanie odtwórcze z dialogiem • za pomocą prostych zdań tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci • za pomocą prostych zdań tworzy opis obrazu, ilustracji, plakatu • stosuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa (np. dobiera wyrazy bliskoznaczne), składni (konstruuje poprawne zdania pojedyncze, stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu), fleksji (stosuje czasowniki, rzeczowniki, przymiotniki i przysłówki w zdaniu), fonetyki (dzieli wyrazy przy przenoszeniu do następnego linii, zna sposoby oznaczania miękkości głosek, zauważa różnicę między wymową a zapisem samogłosek ustnych, dźwięcznych i bezdźwięcznych) • stara się dbać o estetykę zapisu wypowiedzi